

Konsulthjälp i förskolan

Boken *Psykosocial konsultation inom förskolan* av Margareta Carlberg, Gunilla Guvå och Lena Teurnell anmäls här av barnpsykiater Inga-Greta Agrell.

Detta arbete riktar sig framför allt till fackfolk inom barnavården och är inte tillrättalagt för en bred allmänhet. Men en del synpunkter som framförs kan vara av intresse att diskutera även av lekmän, skriver hon.

DET LIGGER i tiden att ha konsulter på alla områden: tekniska, ekonomiska, psykologiska. Och nu börjar en ny expertgrupp växa fram, de psykosociala konsulterna.

En bok i ämnet har i dagarna kommit ut, *Psykosocial konsultation inom förskolan, teori och tillämpning* av Margareta Carlberg, Gunilla Guvå och Lena Teurnell (Natur och kultur). Författarna är psykologer, som i Stockholms förskolor prövat en försöksmodell med konsultverksamhet och som nu presenterar denna egna modell. Författarna refererar olika modeller för konsultationsverksamhet och teorier bakom dessa: Caplans konsultationsteknik, Bions Grupp-teori, Epsteins metodik m fl.

□ Psykosocial konsultation

Vad är en psykosocial konsultation? Uttrycket psykosocial är hämtat från Erik H Erikson och avser samspeletsförhållanden mellan individ och miljö. Författarna ansluter sig till Caplans definition: En interaktion mellan professionella yrkesutövare, konsulten som har psykosocial kunskap och förskolepersonalen som ber om konsultens hjälp med ett aktuellt yrkesproblem, som betraktas som psykosocialt.

Fackfolk finner i detta arbete, såväl i referaten som i författarnas originaldokumentation, mycket av intresse men också kontroversiellt material. Av betydande värde även för den på fältet arbetande är bl a utredningen av begreppen konsultation, psykoterapi, handledning och undervisning. I arbetet med såväl individ som grupp är det väsentligt att skilja på dessa olika begrepp, som lätt får en tendens att glida över i varandra, om man inte som konsult styr grupprocessen så att den hindras från att gå in på ett område som ligger utanför konsultens uppgift.

□ Lärobok för fackfolk

Detta arbete riktar sig framför allt till fackfolk inom barnavården och är inte tillrättalagt för en bred allmänhet. Men en del synpunkter framförs som kan vara av intresse att diskutera även av lekmän.

I författarnas egen modell för psykosocial konsultation i förskolan ingår huvudsakligen arbete med förskolans *personal*. Även om man söker konsultens hjälp på grund av problem som upplevs bero på ett enskilt barn, ser konsulten inte det speciella barnet, inte heller den barngrupp som är aktuell. Konsulten ställer en "indirekt diagnos". Det kan kanske tänkas bero på ett enögt psykiatriskt tänkesätt att jag

personligen betraktar den indirekta diagnosen som författarna försvaret, som en nödlösning.

Jag har mött både barnavårdande personal och undervisare som inte känner förtroende för den konsult, som inte ser både det aktuella barnet och gruppen. En erfaren lärare jag diskuterade dessa frågor med kallade uttryckligen den indirekta diagnosen — alltså den diagnos som ställs utan att man sett barnet — för kvacksalveri. För att få en korrekt bedömning av ett barn gäller det att inte nöja sig med bilden av barnets *beteende*, sådant det beskrivs av vuxna, utan att även genom egna observationer få en bild av barnets *upplevande*. Detta synes mig nödvändigt om man ska kunna hjälpa personalen att förstå barnet.

□ Föräldrarnas förtroende

En annan invändning mot denna konsultationsmodell är att man inte alltid anser det befogat att informera föräldrarna om en konsultation.

Om föräldrar lämnar sitt barn till en institution — förskola eller annan — innebär det ett förtroende som man sviker, om inte föräldrarna får känna sig delaktiga i den beslutsprocess som föregår en konsultation.

En förskolekonsult innebär att en ny personalkategori införs i barnavården vid sidan av existerande pedagogisk, psykologisk och social expertis. De dagligen arbetande förskolepedagogerna och övrig personal behöver förvisso en utomstående expert att diskutera yrkesproblem med. Det må gälla samarbetsfrågor inom institutionen, problem med barn eller föräldrakontakter. I vissa skoldistrikt går skolpsykologen in i förskolearbetet, men hans/hennes uppgifter berör då i första hand skolmognadsfrågor.

Konsulthjälp kan behövas därutöver, dock med reservationen att för många expertingripanden kan riskera att störa kontinuiteten. Om förskolan har samarbete med barnavårdscentral, skolpsykologi, barnpsykiatri och sociala myndigheter, kan den psykosociala konsulten tänkas i bästa fall som samordnare — och hjälpa till självhjälp — konsultens intervention innebär ju att man bätt om hjälp. I sämsta fall kan man tänka sig arrangementet som en illustration till Parkinsons lag.

Psykosocial konsultation inom förskolan är en bok avsedd som orientering för fackfolk med viss "baskunskap" i psykologi och som sådan försvarar den sin plats, den bör kunna ge anledning till intressanta diskussioner.

En fyllig, aktuell och väldisponerad bibliografi förhöjer bokens värde.

Inga-Greta Agrell